

Gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu

Dr. GH. GÎRDU

Gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu a luat ființă la 1 septembrie 1890 pe baza autorizației dată prin decretul regal nr. 111 din 11 ianuarie 1888 și a adresei Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, comunicată la Prefectura județului Gorj cu nr. 7879/1890 și primarului urbei Jiu cu nr. 7680 din 23 iulie 1890. Înființarea unei școli cu nivel superior școlilor primare era imperios necesară pentru nevoile economice și culturale ale județului Gorj.¹

De fapt organele locale au cerut înființarea unei școli secundare în 1870 aprobându-se funcționarea școlii reale de la Tîrgu-Jiu, care a durat pînă la 1872 cînd a fost transformată în școală normală pentru pregătirea învățătorilor școlilor primare. Dar legea instrucțiunii publice din 1864, nu considera școlile normale în rîndul școlilor secundare, cum dealtfel nu erau prevăzute nici gimnaziile reale, acestea din urmă fiind adoptate mai tîrziu prin alte acte normative.² În continuare Consiliul județului Gorj luptă pentru înzestrarea județului cu o nouă școală secundară motivat de faptul că dezvoltarea comerțului mai ales cel de vite, a unor ateliere de mică producție, a producției de tăbăcărie, a morăritului și a altor servicii, cereau cunoștințe superioare decît cele ce se dau elevilor în școlile primare. Așa cum se arată într-un istoric al învățămîntului secundar „nevoile orașului, este vorba de orașul Tîrgu-Jiu, legat de restul țării numai printr-o șosea, stăruințele neobosite ale funcționarilor orașului (județului) au adus înființarea unui gimnaziu care se și deschide în septembrie 1890“.

Populația școlară era asigurată prin creșterea numărului de elevi ce frecventau regulat școlile primare de la orașul Tîrgu-Jiu și de la sate precum și a dorinței acestora de a dobîndi cunoștințe mai multe în școli de un grad superior.³

Stăruințele organelor locale, susținute cu căldură de toți intelectualii, comercianții, mici meseriași și țărani gorjeni pentru înființarea unui gimnaziu nu sînt îndeplinite din cauza unor greutăți materiale, știut fiind că județul și comuna aveau sarcina a da localul, mobilierul, încălzitul și servitorii.

Îndeplinirea acestor obligațiuni erau foarte greu de realizat din lipsa unor imobile corespunzătoare în orașul Tîrgu-Jiu pentru un așezămînt secundar de învățămînt și fondurile bănești foarte reduse de care dispuneau bugetele județului Gorj și al urbei de pe Jiu.

Cu toate că legea instrucțiunilor publice din 1864 prevedea că „se vor institui gradat și cît se va putea mai repede gimnazii și licee” este vorba de gimnazii clasice în orașele mai mari, iar „în toate celelalte capitale de județe cîte un gimnaziu” totuși la Tîrgu-Jiu înființarea unui gimnaziu s-a realizat abia în 1890, tocmai din lipsa mijloacelor de funcționare.

Prin proiectul normal de buget, în anii 1886—1887, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, a prezentat un plan general, după care să se facă organizarea învățămîntului în viitor și după care plan în fiecare capitală de județ se va avea una sau mai multe școli secundare după trebuințele generale și locale.

La o analiză făcută la nivel central în anul 1888 asupra școlilor, s-a constatat că la acea dată, nu au mai rămas fără școli secundare decît capitalele a patru județe: Cîmpulung, Tîrgu-Jiu, Caracal și Constanța.⁴

Cu ocazia unei inspecții făcute la Tîrgu-Jiu de către ministrul cultelor și învățămîntului Titu Maiorescu, la 18 septembrie 1888, acesta a promis organelor locale, prefectului Toma Comărășescu că va înzestra județul Gorj cu facerea unui gimnaziu real.⁵

O analiză serioasă asupra situației de la Tîrgu-Jiu, a fost efectuată de inspectorul școlar Mihăilescu, concretizată într-un raport, care după părerea noastră constituie documentul cel mai serios, prin care s-a trecut efectiv la punerea în practică a măsurilor de înființare a gimnaziului de la Tîrgu-Jiu. În baza acestui raport ministrul cultelor și Instrucțiunii Publice, Titu Maiorescu cu adresa nr. 12848 din 1 octombrie 1888 a sesizat prefectul județului Gorj, că, „din datele statistice publicate în raportul inspectorului șef C. Mihăilescu asupra școlilor primare din 16 județe dincoace de Milcov rezultă că ju-

dețul Gorj, deși în privința densității populației ocupă locul al 9-lea, este cel dintîiu în privința rezultatului cultural al învățămîntului primar, avînd cei mai mulți școlari promovați și absolvenți în raport cu înscrierile la școală și cu numărul locuitorilor și ajungînd totodată la acest bun rezultat cu relativ cel mai puține cheltuieli. În fața acestei constatări se cuvine ca județul Gorj să aibă în capitala sa Tîrgu-Jiului cel puțin și o școală secundară, și subscrisul am decis să înființez acolo un gimnaziu real succesiv cu 4 clase". Totodată ministrul atrage atenția prefectului de Gorj că este necesar pentru a înființa acest gimnaziu în mod temeinic de un edificiu convenabil pentru care ministerul dispune de 200 000 lei și de planul construcției acestuia în anul viitor.

Pentru acesta solicită ca județul sau comuna Tîrgu-Jiului să pună în stăpînirea legală, de veci un loc potrivit pentru gimnaziu.

Prefectura județului Gorj cu adresa nr. 7741 din luna octombrie 1888 (semnată de Rossianu pentru prefect) a informat Ministerul Instrucțiunilor Publice și Cultelor, ca supunînd consiliului județean hotărîrea ministerului de a înființa un gimnaziu real la Tîrgu-Jiu s-a luat deciziunea să cedeze statului în acest scop locul cu construcțiile și împrejurimile sale pe care le are cumpărate cu suma de 30 550 lei.

Locul cedat era situat în Tîrgu-Jiu, str. Unirii cumpărat de la Gr. C. Mihuleț cu 30 550 lei, învecinîndu-se la răsărit cu str. Grivița, la apus cu proprietatea Crăsnaru, la nord cu proprietatea Gr. Mihuleț și la miazăzi cu str. Unirii.

Totodată, prefectul confirmîndu-se însărcinării consiliului județului Gorj, se face interpretul sentimentelor de recunoștință ce le va purta ministrului Instrucțiunilor Publice, populația Gorjului pentru realizarea acestei dorințe, care se simțea de mult timp, rugîndu-l să insiste pentru realizarea ei.

În același timp, Prefectura județului Gorj a înaintat ministrului de interne raportul nr. 7740/1888 relativ la votul consiliului acelui județ de a ceda statului un loc cu construcțiile de pe dînsul pentru gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu.

Acest raport a fost trimis de către Ministerul de Interne cu adresa nr. 17073 din 27 octombrie 1888, la Ministerul Instrucțiunilor Publice și Cultelor.

La indicația ministrului Titu Maiorescu s-a răspuns că se „primește cedarea terenului în chestiune avînd a se construi pe acel teren unul din cele zece gimnazii prevăzute în legea specială respectivă”.⁶

În urma formalităților întocmite și a propunerilor făcute de ministrul de interne Al. B. Știrbei și ministrul Instrucțiunilor Publice Titu Maiorescu, domnitorul Carol I — prin decretul regal nr. 111 din 11 ianuarie 1889 a autorizat Consiliul județului Gorj, a ceda gratuit ministerului culte, locul cu construcțiile și împrejurimile de pe dînsul situat în orașul Tîrgu-Jiu cumpărat de județ cu actul înscris în registrele tribunalului la nr. 42 din 1873.

Articolul III al acestui decret precizează „că imobilul cedat va servi la construirea unui gimnaziu real în orașul Tîrgu-Jiu”.

Deoarece, probabil comunicarea decretului regal s-a făcut cu întârziere, prefectul județului Gorj, doctorul Frumușanu cu adresa nr. 3835 din 3 iunie 1889, roagă ministrul de interne să i se comunice ce măsuri s-au luat pentru construirea gimnaziului real de la Tîrgu-Jiu, ce a fost promis de fostul ministru de culte cu ocazia inspecției ce a făcut-o la Tîrgu-Jiu în calitate de candidat electoral și comunicat în ordinul nr. 12848, „fiind foarte des interpelat de orășani despre construirea acelui local”.⁷

În sfîrșit Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice a anunțat prefectul județului Gorj cu adresa nr. 7679 și pe primarul urbei Jiu cu adresa nr. 7680 din 23 iulie 1890, că în bugetul exercițiului curent s-a prevăzut cu începere de la 1 septembrie 1890 înființarea unui gimnaziu real în orașul Tîrgu-Jiu. În acest scop sînt invitați ca împreună să dispună ca din fondurile comunei și ale județului să se închirieze din timp locul necesar, să se procure mobilierul, materialul de încălzit și plata serviciului, astfel ca de la data arătată acest gimnaziu să poată funcționa regulat.

În același timp, se face cunoscut că direcțiunea acestui gimnaziu a fost încredințată domnului Ștefan Bobancu absolvent al Facultății de litere din București.

În urma acestor comunicări primarul orașului Tîrgu-Jiu în înțelegere cu prefectul și președintele Comitetului permanent al județului Gorj, au luat măsurile necesare în vederea deschiderii noului gimnaziu.

Pînă la construirea unui nou local s-au gîndit ca acesta să funcționeze în două camere la școala primară de băieți unde a funcționat fosta școală normală desființată în 1886, dar mai tîrziu, s-a hotărît să fie instalat în două camere în etajul de jos al palatului administrativ.⁸

În ședința consiliului comunei urbane Tîrgu-Jiu, în care s-a prezentat o dare de seamă a modului de administrație a acestei comune pe exercițiul bugetului 1889—1890, primarul Ion Constantin Mongescu, relativ la instrucțiunea publică arăta că în oraș sînt două școli primare una de băieți și una de fete, ai căror institutori sînt retribuiți de stat iar întreținerea școlilor cu servitori, încălzit, reparații se face din sumele comunei.

Pe lângă acestea, primarul menționează că este pus în plăcuta poziție de a anunța consiliul, „că în considerația spiritului aplecat spre învățatură al populației acestui județ, domnul ministru al cultelor și Instrucțiunii Publice a binevoit a lua dispoziții a se construi un gimnaziu real în acest oraș chiar pe campania verei acestui an, pentru care s-a și destinat de județ plațul unde acum se află magazia regimentului de doboranți.⁹

De asemenea același primar cu adresa nr. 2334/1890 a comunicat ministrului de culte satisfacția sa de a veni în numele orașenilor ce l-au ales primar al acestei comune ca să aducă vii mulțumiri și recunoștință guvernului pentru înființarea de gimnaziu real în acest oraș, atît de mult simțită lipsa lui în acest județ.

Totodată precizează că în înțelegerea cu prefectul și președintele Comitetului județului au luat măsuri de a se repara, curăți și înființa mobilierul necesar la acea școală.

În încheiere solicită ministrului ca pînă la 1 septembrie să se trimită de către minister personalul didactic „spre a pune în faptă deschiderea cursului gimnaziului”.

Pentru aducerea la îndeplinirea lucrărilor de înzestrare a localului în care urma să funcționeze gimnaziul real (mobilier, reparații) a fost însărcinat ajutorul primarului urbei Jiu, V. Scorțeanu.

În adevăr și Ministerul Instrucțiunii Publice a luat măsuri pentru numirea cadrelor didactice, făcînd cunoscut directorului numit cu adresa nr. 7681 din 23 iulie 1890 că s-a numit de la 1 septembrie 1890 Ștefan Bobancu, profesor suplinitor de partea literară și director, iar Traian Negrescu a fost numit profesor suplinitor de partea științifică, cu îndatorire de a împărți între dînșii și predarea gimnasticii, desenul și caligrafia.¹⁰

Față de comunicarea făcută de minister cu adresa nr. 7680/1890 privind înființarea gimnaziului real, în ședința consiliului comunal din 17 august 1890, s-au făcut unele propuneri de către consilierii Stancioviți, V. Scorțeanu și Petre Gheorghiu. Ei au cerut să se intervină la ministru ca gimnaziul real să fie schimbat în gimnaziu clasic. În acest sens au făcut și un material prin care susțin că un gimnaziu real pentru orașul Țirgu-Jiu „nu va aduce rezultate folositoare”. Ca bază de susținere înfățișează experiența ce o are consiliul județean prin încercarea ce a făcut înainte de înființarea școalei normale. Este vorba de școala reală înființată la 1870 și care a fost transformată în 1872 în școală normală de învățători ce a durat pînă în anul 1886.

În fața acestor situații totuși, ceilalți membri ai consiliului (D. Brătuianu, Lițe Râmnicăanu, Nae Bălțeanu, Trifan Cloșanu și secretarul Berindei) au hotărît să se ia act de comunicarea ministerului despre înființarea gimnaziului real iar propunerea celor trei consilieri pentru transformarea acestuia în gimnaziu clasic să fie luată în deliberare ca o chestiune separată.¹¹

Deschiderea cursurilor gimnaziului de la Țirgu-Jiu.

Deschiderea cursurilor gimnaziului real de la Țirgu-Jiu a fost aprobată să aibă loc la 1 septembrie 1890, însă au fost deschise cu o săptămînă mai tîrziu.

Directorul gimnaziului Ștefan Bobancu, cu adresa nr. 2 din 8 septembrie 1890 a rugat pe primarul orașului Țirgu-Jiu să ia parte împreună cu funcționarii primăriei la inaugurarea gimnaziului din localitate ce se va săvîrși la 9 septembrie 1890 după terminarea serviciului divin bisericesc. Primarul orașului avînd niște afaceri familiare în ziua respectivă a delegat pe consilierul C. Stancioviți să ia parte la inaugurarea deschiderii gimnaziului real ce va avea loc în ziua de duminică 9 septembrie ale cărui cursuri vor începe luni, 10 septembrie 1890.¹²

Modul de desfășurare a deschiderii cursurilor sînt redade de directorul gimnaziului în adresa sa nr. 14 din 16 septembrie 1890 trimisă Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice.

În această informare se subliniază că „Duminică în 9 septembrie 1890, după înscrierea unui număr de peste 60 de școlari în timp de o săptămână s-a inaugurat în mod sărbătoresc gimnaziul real de aici. La inaugurare au fost invitate autoritățile din localitate. După terminarea serviciului divin bisericesc, la care au asistat domnii profesori ai gimnaziului împreună cu școlarii, clerul local a sfințit sala de edificiu prefecturii, destinată pentru clasa I gimnazială.

Directorul gimnaziului a rostit o vorbire, la care au răspuns dl. prefect al județului Gorj, ca reprezentant al guvernului și dl. ajutor de primar, ca reprezentant al urbei Tîrgu-Jiu.

În încheierea acestei adrese, directorul își exprimă părerea față de ministru că e „neapărat de lipsă a se face încă de acum pregătirile necesare pentru construirea unui local potrivit pentru gimnaziul real de aici, care va fi unul din cele mai importante”.

Are această părere bazat pe faptul „căci, dacă acum când mare parte din populațiunea rurală a județului nu știe încă nimic despre înființarea gimnaziului și cu toate astea s-au înscris pînă la 15 septembrie un număr de 70 de școlari, iar la începutul anului viitor, numărul cererilor de înscriere va fi desigur, îndoit de mare”.¹³

Desfășurarea cursurilor clasei I

Cursurile s-au deschis luni, 10 septembrie 1890 cu 60 de elevi completîndu-se pe parcurs pînă la 75 de școlari, număr aflat în datele statistice de la sfîrșitul anului școlar 1890—1891.

În ceea ce privește programa analitică a gimnaziului, se deduce din diferite raportări către ministru, din statele de salarii și materiile stabilite pentru examenul de la sfîrșitul anului școlar.

Astfel, în anul școlar 1890—1891, cînd a funcționat numai clasa I au fost predate unsprezece discipline, într-un număr de 960 prelegeri repartizate pe trei cadre didactice. În afară de acestea un ofițer făcea gratuit, instrucția militară.

În arhivele statului din Tîrgu-Jiu se găsesc programe analitice a fiecărui curs, întocmite de fiecare profesor care le-a predat precum și conspecte și lucrări ale elevilor.¹⁴

În tot cursul anului au predat trei profesori și-un instructor militar. Astfel directorul gimnaziului cu adresa nr. 18 din 28 septembrie 1890 a răspuns la ordinul ministerului învățămîntului cu nr. 7681/1890 că Ștefan Bobancu predă partea literară și gimnastica 16 ore pe săptămînă, Traian Negrescu predă partea științifică, caligrafia și desenul 9 ore săptămînal iar V. Rădeanu, religia și cîntul 4 ore.

O situație completă asupra cadrelor didactice și a obiectelor predate rezultă și din cuprinsul statelor de prezentă a personalului, trimise lunar la minister, așa cum era cerută liceelor, prin decizia ministerială nr. 1118 din 30 martie 1885.

În ștatele lunare de la 1 septembrie 1890 — 1 septembrie 1891 ale gimnaziului real din Tîrgu-Jiu sînt trecuți profesorii : Ștefan N. Bobancu, Traian Negrescu și Vasilie Rădeanu.

Ștefan Bobancu — directorul gimnaziului născut la 1856, absolvent al Facultății de filosofie din București, profesor cu titlu suplinitor, ocupa catedra de parte literară și gimnastica cu un număr de 16 ore pe săptămînă, cu leafa lunară de 280 lei.

În tot cursul anului a ținut 530 de prelegi repartizate pentru limba română, 98, limba franceză 98, limba germană 101, geografia 100, istoria 101 și gimnastica 32 de prelegeri anuale.

Pînă la numirea la gimnaziul de la Tîrgu-Jiu a fost copist la secția contabilitate din Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice și profesor suplinitor la catedra de elină și istorie la liceul din Ploiești.

Traian Negrescu, ocupa catedra de partea științifică, desenul și caligrafia, ca profesor suplinitor, cu un număr de 9 ore săptămînal cu leafa de 280 lei lunar. În cursul anului a ținut 296 prelegeri din care 101 pentru aritmetică, 101 pentru științe fizico-naturale și 94 pentru caligrafie.

Înainte de venirea la Tîrgu-Jiu a ocupat postul de pedagog la Liceul Matei Basarab din București. În februarie 1890 a obținut zece zile de concediu pentru trecerea unui examen la Facultatea de Științe din București.

Vasile Rădeanu, născut în 1863, absolvent al Facultății de Teologie din București, profesor cu titlu suplinitor, ocupă catedra de religie și muzică cu 4 ore săptămînal cu leafă de 150 lei pe lună. În cursul anului a ținut 132 prelegeri din care 70 la religie și 62 pentru cînt. Pînă la numirea sa la Tîrgu-Jiu a ocupat postul de pedagog la seminarul central din București.

Pe lângă acești profesori, începînd cu 1 octombrie 1890 s-a angajat al patrulea profesor iar subl. G. Teodorescu făcea gratuit exercițiile militare.

Pentru a cunoaște sarcina suportată de stat cu leaful profesorilor, menționăm că lunar acesta se ridica la 711 lei, iar suma plătită efectiv la 607,25 lei pentru 30 zile servite, diferența era reținută pentru fondul casei de pensii 15% și în folosul statului 5%.

Aceste retribuiții erau eliberate prin ordin al ministrului Instrucțiunii Publice și luate de la cap. X, art 44 al exercițiului 1890/1891.

O preocupare a cadrelor didactice a fost și pregătirea examenelor de la sfîrșit de an. Programul pentru aceste examene a fost stabilit în conferința profesorilor din 22 mai 1891 din următoarele materii pentru clasa a I-a; religia, matematica, limba română, geografia, științele fizico-naturale, limba franceză, limba germană, și istoria.

Ca urmare a muncii depuse cu elan și fără răgaz de un corp didactic, redus la număr, care a asigurat predarea unui număr mare de materii de învățămînt, s-a reușit să se instauzeze o disciplină severă în aprofundarea și însușirea de către elevi a cunoștințelor predate. Această severitate se referă din datele prezentate într-un raport al directorului gimnaziului real, din care rezultă că din 75 școlari înscriși în anul școlar 1890—1891 în clasa a I-a, au frecventat 53. Dintre aceștia au fost promovați în clasa a II-a numai 26 școlari.

Elevii merituoși au fost premiați, așa cum rezultă din tabelele înaintate de direcția școlii ministerului, cu adresa nr. 41 din 25 iunie 1891, pentru a se publica în monitorul oficial.

Premianții primului an școlar al gimnaziului au fost Sichițiu Ion, premiul I cu cunună; Dănăricu Nicolae premiul II, și Cernătoiu Ion premiul III.

Prin contribuția Primăriei orașului și a Consiliului permanent al județului Gorj s-au distribuit acestora 60 de cărți, tablouri cu cîntări naționale, două atlase de zoologie și botanică, cîte o duzină de creioane și tocure, trei caiete de scris și desen și altele.¹⁶

Pe lângă activitatea didactică corpul profesoral s-a preocupat și de alte activități pentru asigurarea bunului mers al gimnaziului. S-au procurat cărți necesare elevilor sărmani, 8 bănci pentru elevi, reparații sobe și alte materiale didactice.

Desfășurarea cursurilor în palatul administrativ se făcea în condiții necorespunzătoare. De exemplu, la 25 octombrie 1890 medicul comunal atrăgea atenția primarului urbei Jiu asupra camerei în care s-a instalat o clasă a gimnaziului real, fiind neîncăpătoare și nici nu are cubajul de aer (167 m.c. pentru 75 elevi), și nici ventilațiunea cerută ca să poată adăposti un număr atât de însemnat de elevi, unde ar trebui o cameră de două ori mai mare pe cât este actuala spre a fi condițiunile igienice, spre a împiedica accesiunea unei boale contagioase din aglomerațiunea acesteia".

În afară de acesta palatul nefiind împrejmuit umblă multă lume peste tot fiindcă acolo mai funcționează cele cinci clase ale școlii primare, consiliul de igienă, revizoratul școlar și curtea cu jurați. Din lipsa de local direcțiunea gimnaziului la înscrierea în clasă a I-a anului școlar următor va fi nevoită să respingă multe cereri al căror număr este foarte ridicat.¹⁷

Cel de-al doilea an de funcționare a gimnaziului de la Tîrgu-Jiu.

Pentru anul școlar 1891—1892 ministerul Instrucțiunii Publice a prevăzut în buget încă o catedră pe lângă cele existente la gimnaziul real din Tîrgu-Jiu, la care cu începere de la 1 septembrie 1891 a funcționat clasa I-a și a II-a.

În acest scop apare în plus față de profesorii din anul precedent, suplinitor, George Stolojanu. Ca atare, statul personalului didactic la 1 septembrie 1891 cuprindea următorii profesori :

ȘTEFAN BOBANCU, director și profesor suplinitor de partea literară avînd să predea la clasa I și a II-a limba română, istoria, desenul și caligrafia cu salariul de 280 lei lunar.

TRAIAN NEGRESCU, profesor suplinitor, de partea științifică avînd ca predare la clasa I și II-a matematicile și științele științifico-naturale, cu salariul de 280 lei lunar.

GEORGE STOLOJANU, născut la 1866, absolvent al facultății de litere Viena, numit profesor suplinitor de partea literară avînd a predă la clasele I și II limba franceză, limba germană, geografia și gimnastica, cu un salariu de 280 lunar.

VASILE RADEANU, suplinitor a predat la clasele I și II religia și muzica vocală, cu un salariu de 150 lei lunar.

A mai funcționat un ofițer din garnizoana Tîrgu-Jiu cerut de direcția gimnaziului pentru instrucția militară.

Cu toate greutatele materiale întâmpinate în anul școlar 1891—1892 numărul elevilor a sporit fiind înscriși 98 școlari, dintre care au frecventat 83, absolvind clasa I 65 de elevi.

Metodele școlastice aplicate în acest an au fost ca și cele din anul precedent, folosindu-se în continuare metoda de a întocmi programe pentru fiecare curs al fiecărui an școlar, de a se face de către elevi conspecte și alte lucrări.¹⁸

Cadrele didactice și organele locale ținând seama de spațiul restrîns din palatul ad-tiv, cu toate că s-a mai dat o cameră pentru clasa a II-a despărțită printr-o ușă de clasa I-a primară au insistat continuu la Ministerul de Interne pentru a interveni la Ministerul Instrucțiunii Publice pentru punerea în fapt, construirea unui local necesar gimnaziului real din Tîrgu-Jiu.

Și așa cum se subliniază în adresa nr. 25527 din 12 noiembrie 1891 Ministerului de Interne către Ministerul Instrucțiunii Publice nefiind local încăpător, „gorjenii care au aplicațiunea de a învăța carte nu pot să împărtășească toți foloasele instrucțiunii, mai cu osebire că județul a și cedat în acest scop statului terenul gratuit”.

Față de mai multe intervenții în această privință ministerul cultelor și Instrucțiunii Publice prin ord. 153 din 11 ianuarie 1892 a hotărît a se construi un nou local la Tîrgu-Jiu, dar la 5 martie 1892 comunică directorului gimnaziului ca să se restrîngă pe cît e cu putință sau să închirieze un alt local pînă se construiește noul local.

Prefectul și membrii comitetului permanent al județului Gorj. deși „purtați de ideia de a face eforturile posibile și a nu cruța nimic pentru menținerea și propășirea școlii, gimnaziale”, dar nu au găsit un alt local potrivit pentru închiriere, pentru a muta gimnaziul.

La un raport al inspectorului școlar Găvănescu, ministrul cultelor și Instrucțiunii Publice, prin ordinul 646/1892 a decis că localul gimnaziului nu poate fi construit pe terenul dat de județ pentru că nu are curte pentru jocuri gimnastice și o grădină.

S-a decis a se trata cu vecinii proprietari pentru lungirea terenului.¹⁹

Divergența între director și doi profesori. Anul școlar 1892—1893 a cuprîns trei clase cu un număr de 140 de elevi, care au frecventat cursurile.

În această situație și numărul cadrelor didactice sporește față de anul precedent fiind format din următorii profesori :

Ștefan Bobancu de limba română și istorie, Traian D. Negrescu de matematică și contabilitate pînă în luna martie 1893 cînd a fost transferat la Slatina, iar în locul său a fost adus de acolo C. Vișinescu ; Gh. Stolojanu de limba franceză și limba germană ; I. Neagoe de științe naturale și geografie ; Rola W. Piekarski de desen, caligrafie și gimnastică ; Lt. Șt. Georgescu pentru instrucția militară.

În ce privește procesul de învățămînt așa cum rezultă dintr-un raport al directorului acestui gimnaziu, cît și din procesele verbale ale inspectorilor școlari care l-au vizitat elevii „învățau ceva chiar de la înființarea acestuia și nu absentau mulți de la școală”.

În alt raport întocmit la 25 ianuarie 1893 de către Ștefan Bobancu, directorul gimnaziului către Ministerul Instrucțiunii Publice se arată că încredințîndu-i-se de la deschidere conducerea acestuia s-a preocupat să facă din asemenea școală un institut de învățămînt și de creștere încît elevii săi, „cînd vor înceta a mai ședea pe băncile ei, să fie oameni de caracter, cetățeni respectuoși, iubitori de ordine și disciplinați”.

Prin muncă neobosită și serioasă directorul a reușit să capete încrederea orășenilor și a populației din județ care s-au înscris copiii după ce au terminat cursurile primare, deși pînă aici nu voiau să audă de gimnaziul real.

Cu toate aceste realizări, directorul Bobancu, se plînge ministrului, că timp de doi ani a avut de luptat cu nenmărate piedici ce i le-au pus în cale cei doi profesori Negrescu și Rădeanu, „care nu se împacă cu starea de ordine și disciplină, fără de care învățămîntul nu poate progresa și școala nu poate da roadele așteptate”.

În speță el susține că locul unde locuiesc cei doi profesori este o adevărată casă de prostituție, unde au întâlniri cu femei imorale și chiar cu servitoarele vecinilor. De asemenea, reclamă că profesorul de religie V. Rădeanu a săvîrșit un furt de lămii dintr-o prăvălie, pe lîngă o înșelătorie de bani.

Fără îndoială că un asemenea act de justificare a directorului contra colegilor săi îi umbrește zelul depus pentru propășirea școlii, fapt ce l-a făcut și pe inspectorul dr. Istrati să le citeze într-un raport făcut ministrului, cu o subliniere

amară, că „aceștia sînt oamenii însărcinați cu creșterea și instruirea copiilor noștri”.

În urma anchetei făcute de inspectorul Găvănescu, s-a constatat că și directorul Bobancu, nesocotește regulamentul școlar, nu convoacă consiliul profesoral, a falsificat condica de suplinire, ocupă elevii cu corul și altele. Pentru liniștea atmosferei V. Rădeanu a fost permutat de la gimnaziul din Tîrgu-Jiu iar T. Negrescu a fost transferat în martie 1893 la Slatina.²⁰

Cîteva evenimente în anul școlar 1893—1894.

a). Personalul didactic cu prima serie de absolvenți

Anul școlar 1893—1894 cuprinde patru clase în care au frecventat 182 de elevi, fiind anul complet al gimnaziului, în care a absolvit prima serie a clasei a patra, în număr de 20 de absolvenți.

Personalul din anul precedent își continuă activitatea, iar în locurile vacante Ministerul Instrucțiunii Publice, a numit pe Alex Chardin profesor suplinitor de limba franceză și Dumitrescu de istorie și geografie.

La 15 septembrie, aceștia nu s-au prezentat la post și la 23 septembrie 1893 ministerul a numit în locul lor pe G.S. Radian ca profesor suplinitor de istorie și geografie, iar pentru limba franceză a însărcinat pe Gh. Stolojanu, a o predă ca și în anii trecuți.²¹

b) O clădire cît mai încăpătoare

Organele locale insistau la organele centrale continuu pentru a grăbi construcția gimnaziului și acesta să fie cît mai încăpător.

În dorințele exprimate de consiliul permanent al distric-tului Gorj comunicate de președintele său Mihuleț la 13 noiembrie 1893 printre altele se arată că „în privința gimnaziului ce s-a proiectat a se construi în orașul nostru de reședință, județul roagă pe înaltul guvern, ca clădirea să fie cît mai încăpătoare pentru a servi de liceu real cu șapte clase”.

În același timp, se mai cere ca gimnaziul să fie construit liceu „întrucît fiii Gorjului se vede că au multă dorință de învățătură, probă numărul elevilor ce frecventează gimnaziul astăzi”.

În mare parte acești elevi erau lipsiți de mijloace pentru a-și continua învățătura, mai ales că nici la Craiova nu era un liceu real.

Se adresează rugămintea ca proiectul înființării liceului să devină un fapt împlinit chiar în toamna anului viitor și prin continuare de clase liceale".²²

c). Cetățenii de mare vază din județ cer înființarea unui liceu clasic.

Ca și organele locale un număr de 50 d ecetățeni de mare vază din județ, printr-un memoriu adresat ministrului Instrucțiunii Publice la sfârșitul anului 1893 cer schimbarea gimnaziului real în liceu clasic.

La începutul memoriului ei arată că înființarea gimnaziului „din Tîrgu-Jiu a fost de bună seamă motivată de o necesitate adînc simțită atît de județul Gorj cît și de însuși ministrul Instrucțiunii”.

De o parte progresul ce se realiza mereu în învățămîntul primar urban și rural, de pe altă parte mersul crescînd al elevilor, care absolveau aceste școli, făceau să se grăbească înființarea gimnaziului”.

Cu anul în curs, adică 1894, completîndu-se cursul inferior, fiecare din părinții elevilor se gîndesc ce vor face copiii lor după terminarea anului al patrulea al gimnaziului real, pentru că lipsindu-le mijloacele materiale nu vor fi în putință să-i trimită în alte orașe cu clase superioare.

Se atrage atenția că, „populația acestui județ, aproape întreg nu se poate bucura de o stare materială bună, pe de o parte din cauza terenului muntos și puțin producător, pe de altă parte din cauza decăderii comerțului de vite și peste tot din cauza lipsei de lucru”.

De asemenea, se subliniază că pentru facultăți și școli speciale nu pot să-și pregătească copiii numai către acelea care numai învățămîntul real secundar complet le croesc calea.

De aceea ei solicită schimbarea gimnaziului real într-un liceu clasic și nu real. În acest scop solicită ca în bugetul anului viitor al ministerului să fie înscrise sumele necesare pentru deschiderea clasei a cincea cu începutul anului școlar 1894/1895, rămînînd adînc recunoscători pentru că s-a ținut seama de dorurile lor „cele mai fierbinți, izvorîte dintr-o adîncă necesitate”.²³

d). Destituirea directorului și a profesorilor bătăuși.

Cu toate că s-a atras atenția profesorilor gimnaziului în urma anchetei făcută de inspectorul Găvănescu, de a nu se mai aplica sistemul de bătaie a elevilor, totuși, aceștia au re-introdus din nou bătaia ca sistem didactic și disciplinar.

În luna decembrie 1893, maestru de desen și gimnastică V. Piekarski la acest gimnaziu și-a dat demisia din cauză că nu a mai putut suporta să vadă bătăile cele mai barbare și sistematice aplicate elevilor de către profesorii bătăuși, demisie ce nu s-a aprobat.

În același timp a plecat la București, cu scopul de a comunica inspectorului din minister, dr. Istrati, a altor inspectori și lui Hașdeu, materialul practicat privitor la motivul demisiei sale.

La București a expus în scris detaliat, doctorului Istrati sistemul de bătaie la gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu, anexîndu-se și o schiță a bățului cu care se bătea.

Față de gravitatea faptelor denunțate, a argumentului serios bazat pe fapte amănunțite pe care Piekarski le-a expus, doctorul Istrati, a informat pe ministrul Tache Ionescu.

În urma rezoluției ministrului, doctorul Istrati a efectuat o anchetă la fața locului, deplasîndu-se la Tîrgu-Jiu la 20 decembrie 1893, după cum rezultă din raportul nr. 4543 din 2 februarie 1894 depus ministrului, interogînd profesorii și elevii, dr. Istrati și-a făcut convingerea că acolo se bătea în mod sistematic cu deosebire copiii mici, considerîndu-se de către profesori că „vîrîndu-le frica în piele mai curînd vor face oameni dintr-înșii”.

Se băteau copiii fără milă, cu vergi ce erau în fiecare clasă adesea pînă ce erau rupte, cu o trestie ce se ținea la direcție în cancelarie, iar către sfîrșitul lunii octombrie, directorul Bobancu, bătea și cu coada unei scuturători”.

Toate aceste instrumente zise „pedagogice” le numeau „Pestalozii”. Se bătea la palme, peste cap, peste urechi, peste vîrfurile degetelor unite la un loc, „ad-fundum”, punîndu-i capul între picioare.

Cu palma se bătea peste obraz și cap, erau trași de păr și urechi sau erau palmuiți cu amîndouă palmele.

În raportul său inspectorul mai subliniază că „faptul este cu atît mai de condamnat, cu cît marea majoritate a acestor copii sînt de la țară, fără nici o protecțiune, nedesvoldați

pentru vîrsta lor, anemici și debili, suferind lipsuri, cei mai mulți trăiau cu mîlai și ceapă.

Doctorul Istrati a rămas adînc mișcat văzînd mîinile lor mici și slabele lor constituții, că s-au găsit oameni cu oarecare căldură adică profesori de gimnaziu care să-i bată sistematic și adesea într-un mod atît de crunt.

Faptul este cu atît de neiertat, cu cît Tîrgu-Jiul are o școală primară care face onoare țării întregi și care poate servi model celor mai culte țări din occident în ce privește raporturile dintre elevi și profesori. Acești copii de la cursul primar nemaltratați cînd ajung la gimnaziu în loc de a trăi într-o atmosferă și mai pură sînt maltratați într-un mod revoltător.

Față de cele constatate a fost suspendat din funcție directorul Ștefan Bobancu, care nu numai că nu permisesese a se bate, dar încă singur dădea răul exemplu.

Cu conducerea direcției a fost însărcinat provizoriu profesorul Vișinescu la 21 decembrie 1893, profesor cu titlu provizoriu, care nu a fost găsit culpabil.

Față de măsurile propuse în raportul inspectorului general dr. Istrati, în legătură cu cele constatate la gimnaziul real din Tîrgu-Jiu ministrul cultelor și al instrucțiunii Publice a dat următoarea rezoluție : „2 februarie 1894. Se aprobă în parte dl. Bobancu se revocă din direcție și se suspendă pe lunile iulie—septembrie 1894; dl. Radian se destituie; dl. Stolojan și Bontea se suspendă pe lunile iulie și august; dl. Neagoe se avertizează.

În locul dl. Radian se numește dl. Pietroșanu care va fi și director. Tache Ionescu”.

Aceste sancțiuni au fost comunicate fiecărui profesor, fiind date ca o consecință a încălcării datoriilor ce le-au fost impuse prin legea și regulamentele școlare.

Totodată, ministerul a făcut cunoscut locțiitorului de director al gimnaziului real de la Tîrgu-Jiu că „G. Pietroșanu profesor suplinitor la acel gimnaziu a fost însărcinat pe ziua de 1 februarie 1894 cu direcțiunea școlii”.

G. Pietroșanu era absolvent al facultății de litere și fusese numit începînd cu 8 februarie 1894 profesor de istorie și geografie, la Tîrgu-Jiu.

De menționat că, la raportul către ministru, au fost anexate 14 documente, printre care raportul inspectorului Găvănescu din 6 februarie 1893, protestul directorului Bobancu la acest raport, declarațiile profesorilor, lista elevilor pe clase

cu indicarea motivelor pentru faptele comise de ce au fost bătuți.

Aceste anexe considerăm că au o importanță pentru istoricul gimnaziului, desprinzându-se mai multe aspecte, mai ales : conceptele pedagogice ale cadrelor didactice din acea vreme și gradul lor de pregătire.

Din aceste documente se desprinde că profesorii de la gimnaziu din Tîrgu-Jiu cu toate încălcările făcute regulamentul școlar totuși aveau cunoștințe despre metodele pedagogice aplicate de pedagogi renumiți din lume.

În privința bătailor folosite pentru pedepsirea elevilor ei au recunoscut răul ce au făcut dar au bătut cu intenții bune, pentru „a face oameni dintr-înșii”.

Astfel directorul Ștefan Bobancu, a declarat că a bătut elevii „pentru necurătenie, furt, fumat și minciuni, cu trestia la palmă și trasul de urechi”. Am bătut precum îmi bat proprii mei copii. Sunt contra bătaii sistematice și crude, nu însă și contra pedepsei părintești, care poate să îndrepte pe copil”.

Directorul Bobancu își pune întrebarea care sînt mijloacele de a convinge pe acei elevi a căror îndărătnicie și răutate disperează pe profesor, cînd observațiunile sale, ridicarea în picioare și închiderea în clasă nu ajută la nimic ?, căci datoria profesorului este a îndrepta, iar nu a neglija pe școlar pentru că ar avea apucăturile de care am vorbit”.

Profesorul de religie Clement Bonta, menționa că a bătut, cu linia la palmă pentru îndărătnicia de a nu voi să cînte, iar profesorul Radian a bătut pentru neglijarea datoriilor din rea voință, pentru minciună și obrăznicie.

Profesorul Stolojanu, conchide că a bătut și a văzut că, „mijlocul acesta, frica ce deșteaptă acel mijloc în elevii le-neși și neglijenți, i-au făcut mai buni”.

Pe bună dreptate inspectorul dr. Istrati, față de asemenea declarații sublinia în raportul său către ministru că „oricît am invoca faptul, ce trebuie să recunosc că este pozitiv, că copiii de la această școală, volens nolens, învățau ceva și că nu se absentau multe ori de la școală ; oricît m-aș gîndi la buna intenție a profesorilor și a domnului director în particular, regulamentele școlare au fost încălcate și sentimentul de unanimitate precum și percepțele pedagogice au fost desprețuite, și nu în acest mod sînt convinși va proba cineva că se pot dezvolta copiii încredințați școlilor plătite de către stat”.

În urma măsurilor aprobate de ministru Tache Ionescu, conducerea direcției gimnaziului real de la Tîrgu-Jiu a fost preluată la 16 februarie 1894 de către Gh. Petroșanu, de la C. Vișinescu conform ordinului ministrului din 3 februarie 1894, care fusese numit provizoriu, în urma suspendării din această funcție a lui Șt. Bobancu, în dec. 1894 de către inspectorul dr. Istrati și revocarea făcută de ministru la începutul anului următor.²⁴

În locul profesorilor suspendați de la catedră au mai fost numiți de către minister pe ziua de 1 februarie 1894 profesorii Iuliu Moisil de fizico-naturale și limba germană, iar Alex Ionescu, de limba franceză, dreptul și istoria.

Pe 16 februarie 1894 a demisionat maestrul Rola M. Piecarski de la catedra de desen și gimnastică, în locul căruia a fost numit E. R. sîi, însă în luna mai 1894 a fost adus din nou Piecarski. În anuarele, rapoartele și monografiile liceului Tudor Vladimirescu nu sînt trecute suspendările și destituirile unor profesori, în cursul anului școlar 1893—1894, ori nu au fost cunoscute sau pentru a nu se umbri activitatea lor desfășurată foarte fructuos mai ales în anii viitori de învătămint.²⁵

e). O construcție nouă cit mai monumentală care să înfrumuseze orașul.

În anul școlar 1893—1894, paralel cu frămîntările din cadrul personalului didactic de la gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu, la Ministerul Instrucțiunii Publice se făceau studii și pentru întocmirea proiectului privind construcția unui local nou destinat bunei funcționări a acestui gimnaziu.

Astfel în urma cercetărilor la fața locului arhitectul ministerului Th. Dobrescu, raporta ministrului la 14 decembrie 1893 „că terenul și casele Crăsnaru, destinate ca local pentru gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu sînt satisfăcătoare numai dacă terenul va fi lărgit în adîncime prin cumpărare a încă 14 metri liniari din proprietatea Mihuleț, dar care cere enorma sumă de 40 000 lei.

Totodată, arhitectul menționează unele modificări ce sînt necesare de făcut la casele Crăsnaru, în așa fel ca să aibă loc și locuința pentru director și sălile de gimnastică, modificări ce ar costa 60 000 — 70 000 lei.

Față de această situație, arhitectul subliniază în raport că primarul urbei Jiu, zice cu drept cuvînt că „orașul va ră-

mine tot cu local vechi, deși transformat, așa că vor avea ca alte orașe un local nou de gimnaziu ca să poată înfrumuseța orașul și ar fi în concordanță cu noile cerințe de igienă.

În capitolul de încheiere al raportului arhitectul se unește „cu propunerea domnului primar ca față cu sacrificiile ce face ministerul este mai avantajos din toate punctele de vedere o nouă construcție, decît una veche, care oricum ar fi transformată tot va prezenta aspectul unui local care nu a fost de la început destinat pentru gimnaziu.

Afară de acesta Primăria Tîrgu-Jiu împreună cu întreg orașul după spusele domnului primar face apel la înaltele dumneavoastră sentimente domnule ministru și vă roagă să dispuneți o nouă construcție pentru care toți vă vor fi recunoscători înfrumusețînd orașul”.

La acest raport arhitectul Dobrescu anexează schițe privind proprietatea Crăsnaru (casele, parter, etaj, fațada principală și planul modificat pentru clase, sala mică, și curte).

Subliniem frumusețea acestor schițe care prezintă construcții boierești din secolul trecut existente în orașul Tîrgu-Jiu. În urma propunerilor făcute de arhitectul Dobrescu, ministrul a cerut organelor locale din Tîrgu-Jiu să convingă pe proprietarul Mihuleț să vîndă pentru gimnaziu 14 metri liniari din proprietatea sa.

La acest ordin, comisiunea interimară a urbei Tîrgu-Jiu cu nr. 490 din 18 februarie 1894 a informat ministerul instrucțiunii Publice că Mihuleț nu poate ceda 14 metri liniari din proprietatea sa cu fațada spre strada Grivița, indispensabili pentru construirea gimnaziului, deoarece i se strîmtează siliștea caselor sale. A oferit însă toată siliștea de 30 metri preținzînd o sumă suficientă cu care să-și cumpere alt loc.

În această situație comisiunea interimară a precizat ministerului că a găsit alt loc al domnului Grigore Z. Broșteanu pe care cere 35 000 lei.

Oferta a fost respinsă, cum de altfel au fost avizate nefavorabil de către specialiștii ministerului casele oferite de alți proprietari din Tîrgu-Jiu, cum este cazul proprietăților oferite de Berindei din strada Clemenței, Bărbulescu din centrul orașului, Dimitrie Brătuianu de pe strada Unirea și altele.

Toate aceste proprietăți prezintă interes pentru arhitecții și istoricii orașului.

În cele din urmă arhitectul Dobrescu, a întocmit planurile de construire a gimnaziului tot pe locul cedat de primărie și ele fiind gata orice ofertă nu a mai putut fi acceptată.²⁶

De altfel, serviciul de arhitectură din Ministerul Instrucțiunii Publice comunica serviciului de construcții încă de la 16 noiembrie 1892, că Gh. Waltemberg, desenator în acel serviciu se ocupa cu executarea planurilor definitive a construcției gimnaziului de la Tîrgu-Jiu. Deoarece nu s-a ajuns la o tranzacție cu vecinii locului cedat de primăria Tîrgu-Jiu pentru lărgirea terenului și avînd în vedere dorința orășenilor de a avea o construcție nouă cît mai monumentală, care să înfrumusețeze orașul, arhitectul Dobrescu Th. a găsit unele soluții de adaptare a localului la condițiile terenului.

La 18 ianuarie 1894 urmare a ordinului nr. 8331 din 2 decembrie 1893 acest arhitect din serviciul contencios și construcții al ministerului Instrucțiunii Publice a prezentat ministrului schița de plan pentru construcția noului local al gimnaziului de la Tîrgu-Jiu pe terenul cedat ministerului de Primăria locală.

Totodată, se atrage atenția ministerului că terenul cedat fiind cam neregulat nu se acomodează cu planul tip al ministerului neavînd spațiul cerut.

Proiectul schiță complet prezentat „are construcțiunea așezată pe colț și retras în toate părțile de șase metri liniari de la stradă. Angajamentul interior este destul de comod pentru 250 pînă la 400 de elevi”.

În raport se mai arată că soclu este de piatră, clădirea din cărămidă și alte materiale. Se consideră că prin această restructurare se aduc și economii, mai ales „prin economia rezultată din necumpărarea locului proprietarului Mihuleț, care devine inutil pentru noua construcție cum este dispusă”.

Se propune ca pe locul cedat de Primăria Tîrgu-Jiu, ministerul să construiască un local nou, care va înfrumuseța orașul și care-l va pune la nivel cu orașele înconjurătoare, fără a mai cheltui sume de bani pentru exproprieri”. Asupra anteproiectului întocmit de arhitectul Dobrescu, comisia tehnică din minister, a referit în sensul că „așezarea clădirii în fațadă pe cele două strade al cărui colț îl face terenul de care se dispune este favorabilă sub punctul de vedere al aspectului oricum monumental, care s-a căutat a se da acestei construcții.

Pentru a feri căsele de zgomotul stradelor, autorul proiectului a dispus retragerea fațadelor cu 6 m de alinierea stradei, înconjurînd terenul cu un grilaj. În final comisia a făcut unele observații de așezare a claselor, biblioteca, care

au fost discutate cu ministrul Tache Ionescu, la 28 mai 1894.

Prin ord. 3431 din 18 iulie 1894 s-au aprobat schițele pentru construcția gimnaziului real de la Tîrgu-Jiu, însărcinîndu-se arhitectul Th. Dobrescu pentru întocmirea proiectului definitiv.²⁷

Pînă în septembrie 1894 gimnaziul a fost adăpostit în palatul ad-tiv după care a fost mutat în casele lui Dumitru Mihail din str. Tudor Vladimirescu.

Din cauză că proprietarul nu a făcut imobilului unele reparații, gimnaziul a fost mutat în casele C. Crăsnaru situate la întrătăierea străzii Unirii și Săvoiu (Popa Șapcă).²⁸

Modificările personalului didactic în anul 1894—1895.

În anul școlar 1894—1895 au frecventat școala 183 de elevi, avînd a doua serie de 21 absolvenți.

În cursul anului s-au făcut unele transferări ale corpului didactic. De exemplu, C. Vișinescu s-a transferat la Tecuci, iar de acolo a venit la Tîrgu-Jiu Al. Nicolae.

De asemenea, în ianuarie 1895 a fost numit la gimnaziul din Tîrgu-Jiu N. Giurăscu, ca profesor de istorie, lăsîndu-i-se profesorului Al. Ionescu limba franceză și dreptul.

Astfel că din ianuarie 1895 în ștate apar următoarele cadre didactice :

GEORGE PIETROȘANU de limba română, geografie clasele III—IV și director ; **IULIU MOISIL** științe fizico-naturale, igiena și limba germană, **ALEX IONESCU** de limba franceză, dreptul constituțional ; **ALEX NICOLAU** de geografie la clasele I și II, matematica și contabilitatea, preotul **P. ȘTEFULESCU** de religie ; **V. ROLA PIEKARSKI** desen, calligrafie și gimnastică, **GEORGE CERNICANU** muzica și **N.D. GIURESCU**.²⁹

La 1 aprilie 1895 noul numit Giurăscu este transferat ca secretar la facultatea de drept București iar la catedra de istorie este numit Ștefan Bobancu.

La 15 aprilie 1895 este transferat Alex Ionescu la liceul din Ploiești, iar obiectele predate limba franceză și dreptul ad-tiv se încredințează profesorului G. Petroșanu, geografia s-a împărțit la doi profesori : Al. Nicolau pentru clasa I și II și profesorului Atanase Bărsan pentru clasa III și IV, numit ca profesor suplinitor tot atunci la catedra de limba română și geografie. La 9 mai 1895 profesorul Bărsan, a convenit cu

G. Petroșanu să predea geografia la clasele III și IV pînă la examene.

La 1 mai 1895 V.R. Piekarski maestru de caligrafie, desen și gimnastică este permutat la Tg.-Măgurele, în locul său fiind numit începînd cu luna iunie Andrei Marian pentru desen și caligrafie, iar cu gimnastica a fost însărcinat G.S. Cernicanu, maestru de muzică.²⁹

Excursia de la mănăstirea Tismana. Conflictul cu starețul.

Cadrele didactice organizau serbări și excursii cu elevii avînd și un cor bine instruit. Trei profesori (Nicolau, Cernicanu, și Marian) după examene, au mers la 22 iunie 1895 în excursie cu 20 de elevi din care 15 elevi coriști, cu intenția de a lua parte la serviciul religios.

Starețul mănăstirii Tismana, fiind în stare de ebrietate i-a apostrofat pe profesori, spunîndu-le că sînt veniți din Transilvania la Tîrgu-Jiu și n-au ce căuta în mănăstire.

Deși starețul Georgescu, de frică să nu fie reclamat la Episcopie a trimis profesorilor o rugăciune să nu dea curs afacerii, totuși el s-a grăbit și a reclamat pe profesori la Ministerul Instrucțiunii Publice susținînd că cei trei profesori veniți cu 30 de cai cu căruțe i-au păscut iarba de pe lîngă biserică și i-au răspuns neomenește „zicînd că bine a făcut acela care a luat veniturile mănăstirești”.

În baza declarațiunilor profesorilor din care rezultă că nu i-au „adresat nici un cuvînt supărător sf. sale căci în condițiile în care era Sf. sa turmentat, ne era imposibil de discutat”, ministerul a pus la dosar reclamațiunea.³⁰

Însărcinarea arhitectului Dobrescu cu dirijarea lucrărilor de construcție a gimnaziului.

La începutul anului 1895, arhitectul Dobrescu a depus ministrului, proiectul definitiv al construcției gimnaziului de la Tîrgu-Jiu, împreună cu devizul privind localul propriu-zis, antemăsurătorile pentru sala de gimnastică și locuința directorului precum și condițiile speciale.

Fiindcă lucrarea mai necesita unele modificări, ministrul Tache Ionescu a emis o decizie în luna mai 1895 prin care a însărcinat pe arhitectul Dobrescu să facă planurile, devizele și detaliile gimnaziului de la Tîrgu-Jiu acasă la el, fără să în-

trebuieţeze funcţionarii ministerului deoarece aceştia nu se pot ocupa de asemenea lucrări.

Totodată, arhitectul Dobrescu, a fost însărcinat cu dirijarea lucrărilor de la Tîrgu-Jiu, pentru care s-a convenit să primească 3,20% din valoarea lor. Noile lucrări de planuri întocmite de Dobrescu, au durat pînă în anul următor.³¹

Începerea anului şcolar 1895—1896 cu un nou director Iuliu Moisil.

La 1 septembrie 1895 directorul gimnaziului real din Tîrgu-Jiu Petrosanu este mutat la Tîrgovişte, conducerea direcţiei fiind încredinţată profesorului Iuliu Moisil. Cursurile anului şcolar 1895—1896 au început cu întîrziere, adică la 15 septembrie în loc de 1 septembrie din cauza unor reparaţii, în care funcţiona gimnaziul.

În acest an şcolar au frecventat 205 elevi clasa a patra fiind a treia serie cu 28 de absolvenţi.

Anul şcolar în septembrie 1895 a început cu următoarea componenţă a cadrelor didactice : Iuliu Moisil la catedrele de ştiinţe fizico-naturale la clasele I—IV, germană şi director ; Alex Nicolau matematică I—IV, contabilitate la clasa III şi geografia la clasele I, III ; Atanase Bîrsan limba română I—IV, geografia la clasele III, IV ; Ştefan Bobancu istoria I—IV, preotul Ştefulescu religia I—IV ; C. Ştefulescu — Rucă limba franceză I—IV şi dreptul constituţional la clasa IV ; Gh. Cernicanu muzica la clasele I—IV.

În statul din luna octombrie 1895, apare profesorul Nicolae Bran numit la catedra de caligrafie şi desen. Prin ordinul 5363/1895 a fost permutat la gimnaziul de la Tîrgu-Jiu, venind de la Dorohoi, pentru rea purtare, maestrul de gimnastică George Hristache, care s-a prezentat la post la 22 octombrie 1895, fiind suplinît pînă la prezentare de G. Cernicanu, maestru de muzică.

La sfîrşitul lunii octombrie 1895 profesorul G. Petroşanu a fost readus la gimnaziul de la Tîrgu-Jiu, în locul profesorului Ştefulescu Rucă, mutat la Tîrgovişte.

Astfel că în statele pe noiembrie 1895 apare G. Petroşanu ca profesor de limba franceză la clasele I—IV şi de drept administrativ, în locul profesorului C. Ştefulescu—Rucă. Pe ziua de 4 decembrie 1895 profesorul Ştefulescu—Rucă este readus la gimnaziu de la Tîrgu-Jiu la disciplinele limba română I—IV, şi geografie III—IV, în locul profesorului Anastase Bîrsan probabil transferat.³²

Divergențe între director și profesori privind eliminarea unui elev.

În cursul lunilor noiembrie și decembrie 1895 s-au ivit unele divergențe între directorul gimnaziului, Iuliu Moisil și restul profesorilor legate de o reclamație a elevului din clasa a III-a, Șendroi Vasile, contra Profesorului Nicolau.

La 29 octombrie 1895 elevul Șendroi a reclamat ministrului Instrucțiunii Publice că profesorul Nicolau, îl urăște, îi dă note rele și-i adresează vorbe murdare, bou, măgar), din cauză că nu vine la școală în uniformă școlară. El cere să fie scutit de uniformă pentru că nu are nici o putere să cumpere haine, tatăl-său om în vîrstă de 70 de ani este om sărac cu desăvîrșire și n-are bani să-i dea.

Petiția fiind trimisă de minister la gimnaziu pentru cercetare s-a discutat în conferința profesorilor din 29 octombrie 1895 unde elevul Șendroi a declarat că a făcut o greșeală că a reclamat profesorul său, fapt pentru care a fost eliminat pe 7 luni.

Într-un raport făcut către ministru, directorul gimnaziului Iuliu Moisil, consideră pedeapsa prea mare dată de consiliul școlar, deoarece este în obiceiul profesorului Nicolau de a spune astfel de vorbe grele elevilor, fapt ce a făcut pe elevul Șendroi să se plîngă.

Pentru a nu se mai întimpla încurcături de felul acesta Iuliu Moisil, face propunerea ca ministerul să dea un ordin general prin care să atragă atenția profesorilor „să nu se servească de vorbe ce jignesc în demnitatea elevilor, care le dezolvă sentimentele lor de dreptate”.

În continuare mai adaugă că „noi profesorii, trebuie să-i creștem spre ceva mai nobil și mai bun și nu rar, chiar unii profesori, nepregătiți în destul pedagogicesc, sînt chiar în mod indirect dau naștere la petiții de felul prezentei și influențează rău asupra caracterului tinerimii”. La indicația dată de minister de a se cerceta din nou cazul elevului Șendroi în ședința din 28 noiembrie 1895, trei profesori au părăsit ședința pe motiv că directorul ține parte elevului Șendroi.

În această situație Iuliu Moisil a cerut să se trimită un inspector spre a cerceta cazul, mai ales că a fost amenințat de preotul Ștefulescu, Ștefulescu Rucă și Nicolau, că vor face tot posibilul să fie scos din direcțiune.

Cu toate acestea, cercetîndu-se din nou cazul, consiliul profesoral și-a menținut pedeapsa hotărîtă inițial de elimi-

nare a elevului Șendroiș pînă la 1 iunie 1896 cu drept de a se prezenta la examene³³.

Punerea pietrei fundamentale a clădirii gimnaziului.

În privința construirii noului local pentru gimnaziul real de la Tîrgu-Jiu în cursul anului 1896 se fac progrese însemnate.

S-a înființat o direcție a clădirii gimnaziului din Tîrgu-Jiu al cărei șef era arhitectul Th. Dobrescu.

Acesta informează ministerul Instrucțiunii Publice la 5 martie 1896 că a numit conducător pentru efectuarea lucrărilor clădirii gimnaziului din Tîrgu-Jiu, pe Ștefan Harișescu, cu leafă de 300 lei lunar. Acest conducător a fost plătit în fiecare lună pînă în aprilie 1899, după cum reiese din statele de plată.

În luna aprilie 1896 s-a desființat postul de arhitect din cadrul Ministerului Instrucțiunii Publice, ce era ocupat de Dobrescu, s-a găsit însă soluția ca să i se încredințeze cu contract construirea clădirilor pentru gimnaziile din Tîrgu-Jiu, Iași și Predeal.

În sfîrșit la 23 iunie 1896 s-a pus piatra fundamentală a noii clădiri destinată gimnaziului real din Tîrgu-Jiu, urmată de o frumoasă serbare școlară.

La această solemnitate au luat parte secretarul general al ministerului cultelor și Instrucțiunii Publice St. Sihleanu, primarul orașului Tîrgu-Jiu Titu Frumușeanu și autoritățile locale.

În temelia clădirii au fost introduse pergamentele iscălite de publicul asistent, de elevii și profesorii gimnaziului. De asemenea, s-au introdus fotografiile profesorilor și ale elevilor.

Stabilitatea corpului didactic în anul 1896—1897

Personalul didactic din anul școlar 1896—1897 a rămas același, intervenind o schimbare în luna noiembrie 1896 cînd a fost numit N. Dem. Frumușanu ca profesor de limba franceză și drept administrativ în locul profesorului G. Petroșanu, transferat.

După această dată personalul didactic se prezintă astfel: Pr. P. Ștefulescu de religie; Ștefan Bobancu istorie; C. Ștefulescu Rucă limba română și geografie la clasele III și IV; Numa Frumușanu limba franceză și dreptul activ;

Alex. Nicolau matematicile, contabilitatea, geografie în clasele I și II; Iuliu Moșil de științe fizico-naturale, germana și igiena și director N. Bran desen și caligrafie; C. Cernicanu muzica și Gh. Hristache, gimnastica.

În acest an școlar a fost a patra serie de 17 absolvenți.

Au fost și 2 băieți și două fete, care s-au pregătit în particular și au susținut examenele la gimnaziu. Este vorba de Alexandru Matamancea din Bumbești Jiu pentru clasa I-a, care a promovat cu coeficientul general de 6,84; Aurelia Bobancu din Tîrgu-Jiu pentru clasa II-a cu 6,85; Ana Voica din Tîrgu-Jiu clasa II-a cu 6,36 și Nic. Gonea din Pogojeni clasa a IV-a cu 6,15 media generală³⁵.

Concluzii asupra desfășurării învățămîntului de la înființare și pînă la sfîrșitul anului școlar 1896—1897.

Documentele și rapoartele școlare întocmite de la 1 septembrie 1890 data înființării gimnaziului de la Tîrgu-Jiu și pînă la sfîrșitul anului școlar 1896—1897, demonstrează mersul ascendent al procesului de învățămînt în această școală secundară.

În această perioadă au frecventat școala un număr de 1 100 școlari.

Din cele patru serii ale clasei a patra, au fost 83 de absolvenți. Pe anii școlari absolviți, situația școlară se prezintă astfel:

anii școlari	nr. clase	nr. elevi frecv.	nr elevi	prom.	nr. absolv. (cl. IV)
1890—1891	I	75		26	
1891—1892	I, II	98			
1892—1893	I, II, III	140			
1893—1894	I—IV	182			20 prima serie
1894—1895	"	183			20 a doua serie
1895—1896	"	205		106	26 a treia serie
1896—1897	"	212			17 a patra serie
		1.100			83

Din această situație se observă că populația școlară este în creștere, numărul promovaților și al absolvenților este redus. De exemplu, numai anul școlar 1895—1896 din totalul de 205 înscriși în cele patru clase s-au retras 22 de școlari;

doi eliminați, 93 de repetenți, 40 de corijenți, 106 promovați și 17 absolvenți.

Această situație se explică în mare parte condițiilor precare, care făceau pe unii elevi mai ales, cei de la țară de a se retrage, neputând plăti taxele școlare și întreținerea la gazde, iar cei care continuau să frecventeze cursurile nu aveau condițiile necesare de studiu, fiind mai mulți în cite o încăpere pe la gazde, în frig și-n foame.

Totodată, exigența profesorilor era la o ștachetă ridicată nefăcînd nici un rabat față de cei ce nu posedau cunoștințele predate în cursul anului.

Majoritatea școlarilor erau fii de țărani, cum de altfel și populația județului Gorj în cea mai mare parte era formată din țărani, pentru că industria și meșteșugurile se dezvoltau în mod lent în acest județ.

De exemplu, în anul școlar 1894—1895, din totalul de 295 elevi înscriși în toate cele patru clase, un număr de 119 școlari erau fiii de țărani, 26 de preoți, 24 de funcționari, 11 de proprietari, 15 de comercianți, 3 de meseriași, 2 de ofițeri, 1 de medic și 1 de inginer.

Greutățile materiale pe care le aveau părinții elevilor îi împiedicau pe elevi să urmeze cursurile în continuare a unui liceu real, mai ales că un asemenea liceu nu se afla nici la Craiova. Astfel din 83 de absolvenți a celor patru serii de școlari numai 8 au mers la liceu. Alți absolvenți s-au îndreptat către școli cu durată mai scurtă și cu posibilități de întreținere, cum au fost școlile de agricultură și silvicultură 12 absolvenți, școala militară 10, școala veterinară 5, școala superioară de comerț 2.

Mulți din absolvenți s-au încadrat direct în muncă, cum ar fi învățători 20, la calea ferată 8, în armată 3, institutori 1, la părinți 4 și 6 necunoscuți.

Pe linie didactico-pedagogică s-au aplicat metodele cele mai eficiente de predare. Se foloseau hărți, materiale didactice mai ales la științele fizico-naturale și geografice. Au fost introduse registrele de caracterizare a școlarilor și un carnetel cuprinzînd regulamentul tipărit de ordine interioară și de disciplină.

Biblioteca școlară, excursiile, corul și alte activități folosite cu pricepere, contribuiau din plin la bunele rezultate în pregătirea temeinică a elevilor²⁶.

Lucrările complimentare la clădirea gimnaziului. Băile de apă.

Lucrările clădirii gimnaziului de la Tîrgu-Jiu au continuat și în anii următori, deoarece pe parcurs s-au ivit unele modificări.

La 14 martie 1897 directorul gimnaziului, Iuliu Moisil, solicita ministerului Instrucțiunii Publice, să aprobe să se facă la noul local al gimnaziului o scară ce duce la etajul de jos, un bazin cu duș sau o cameră de baie lângă sala de gimnastică, pentru că „una din condițiile esențiale ale sănătății școlarilor este negreșit și băile de apă”.

Este menționată asemenea necesitate deoarece orașul fiind mic de provincie nu are local de băi, iar școlarii în timpul iernii nu se scldă. Se precizează că la acest gimnaziu sînt „cazuri de riie și alte boli de piele, prea multe chiar din luna octombrie” anul precedent. De astfel, „cu toate poveștele ce se dau școlarilor de către profesori ca să se spele pe tot corpul și să se scalde acasă, la gazde totuși prea puțin o fac sau o pot face”.

Presupunînd că vor exista băi la gimnaziu, directorul, socotește că elevii vor fi obligați a se scălda supravegheați de profesori diriginți, curmîndu-se răul de riie și alte boli de piele.

De asemenea, arhitectul Dobrescu, în aprilie 1897 a solicitat ministerului lucrări complimentare, întocmind devizele și schițele pentru grilajul de fier spre stradă, locuința directorului, sala de gimnastică, împrejmuirile de zid spre vecini, împrejmuirile de lemn, grilajul de lemn spre stradă și nivelările care au fost vizate de comisia tehnică din minister.

La 23 mai 1897 același arhitect a depus ministerului spre aprobare : planurile, planșele și devizele mobilierului (bănci, catedre, scaune etc.) necesare claselor, cancelariei profesorilor, muzeului și cabinetului de fizică, care au fost executate de școala de meserii din Craiova.

La 3 iunie 1897 Ministerul Instrucțiunii Publice a publicat ținerea unei licitații pentru darea în antrepriză a executării lucrărilor cumplimentare necesare gimnaziului real din Tîrgu-Jiu, la care s-au prezentat Ion Poenaru din Tîrgu-Jiu și S. Deșliu din București, oferta primului fiind mai avantajoasă. Nu a fost însă aprobată deoarece la a doua înfățișare s-a prezentat singurul solicitant³⁷.

Schimbarea denumirii gimnaziului

Prin decretul regal nr. 2413 din 23 iunie 1897 s-a dat gimnaziului, numele lui Tudor Vladimirescu.

În baza acestui decret, Iuliu Moisil directorul acestui aşezământ cu adresa nr. 115 din 10 iulie 1897 a rugat Ministerul Instrucţiunii Publice să dea ordin arhitectului Th. Dobrescu, să aranjeze inscripţia de pe faţa noului local încît să fie intitulată „Gimnaziul real Tudor Vladimirescu” de la Tîrgu-Jiu.

După această dată s-au mai executat lucrări suplimentare neprevăzute în devizele de construcţie a gimnaziului, ce au necesitat timp pentru efectuarea lor, încît cursurile s-au mutat la noul local abia la 4 octombrie 1898 iar lucrările definitive cu toate anexele lor au fost terminate abia la 5 noiembrie 1899.

Despre toate acestea precum şi despre activitatea de învăţămînt desfăşurată după data de 23 iunie 1897 cînd instituţia a primit un nou nume ne vom ocupa într-un nou articol intitulat : „Gimnaziul real Tudor Vladimirescu de la Tîrgu-Jiu”.³⁸

N O T E

- 1 Arhivele Statului Bucureşti (A.S.B.) M. de Interne inventar nr. 320 dosar 578/1890, p. 16 ; 333/1889 ; Arhiv. Statului Fil. Gorj fond primăria oraş Tg.-Jiu dosar 13/1890, p. 62 ; tablou afişat la Liceul Tudor Vladimirescu Tg.-Jiu.
- 2 ASB M. Instr. Inv. dos. 1636/1872 ; M. Interne Inv. 315/dos. 187/1872, p. 8—14 ; Gh. Gîrdu Şcoala reală de Tg.-Jiu Columna Tg.-Jiu, august 1990.
- 3 Petru Răşcanu, Istoricul învăţămîntului Secundar. p. 15, 35, 142.
- 4 Alex. Vîţu. Studiu asupra învăţămîntului secundar din România, p. 55, 94, 60, 147 ; Anuar Gimnaziu T. Vladimirescu, 1905—1903.
- 5 ASB, M. Instr. Publ. dos. 734 B/1830, p. 8 ; anuar gimnaziu T. Vladimirescu, 1905—1906.
- 6 ASB, M. Instr. Publ. inv. 527 dos. 4551/1888, p. 1—5, 8, 67.
- 7 ASB, M. Instr. Publ. 7348/1890, p. 1, 8.
- 8 Arhiv. Stat Fil. Gorj, fond primăria oraş Tg.-Jiu, 13/1890, p. 54, 62.
- 9 ASB, M. Interne 333/1889, pag. 1, 21.
- 10 Arhiv. Statului Fil. Gorj fond Liceul T. Vladimirescu, 1/1890, pag. 1 ; Primăria oraş Tg.-Jiu, 3/1890, pag. 54 V, 64 V.
- 11 Arhiv. Stat Gorj, primăria oraşului Tîrgu-Jiu, dosar 13/1890, p. 55.
- 12 Arhiv. Statului Fil. Gorj, primăria oraş Tg.-Jiu, 13/1890, p. 64 V, 80, 81 ; 1/1890.
- 13 ASB, M. Instr. Publ. 734 C/1890, vol. II, p. 4.

- 14 AS, Fil. Gorj, Liceul T. Vladimirescu 1/1890, p. 12, v, 18, 83; 2/1890, 1894, p. 1, 12, 16, 47, 82, 102, 115, 177.
- 15 ASB, M. Instr. Publ. 656/1891, p. 1, 3; 706/1890, p. 2, 6, 16, 17; AS Fil. Gorj, Liceul T. Vladimirescu 1/1890, p. 1, 1 v, 6, 8, 39; anuar M. Instr. Publ. 1893, p. 108; anuar gimnaziu T. Vladimirescu 1905—1906.
- 16 AS, Fil. Gorj, Liceul T. Vladimirescu 1/189, p. 67, 92, v; 20/1891, p. 25, 26.
- 17 ASE Fil. Liceul T. Vladimirescu 1/1890, p. 71, 55; primăria oraș Tg.-Jiu 13/1890, p. 95, 98; ASB M. Instr. Publice 7348/1890, p. 30.
- 18 ASB M. Instr. Publice 656/1891, p. 16; 894/1892, p. 2; A.S. Fil. Gorj T. Vladimirescu 1/1890, pag. 18; 2/1890—1894, p. 3, 4, 47, 115.
- 19 ASB M. Instr. Publice 7348/1890, p. 8, 32.
- 20 ASB M. Instr. Publice 349/1893, p. 1, 2; Amicul Tinerimii 18 febr. 1940; rap. gimn. real. T. Vladimirescu Tg.-Jiu, 1898—1899.
- 21 ASB M. Instr. Publice 349/1893, p. 2; rap. anuar gimn. real. T. Vladimirescu 1895—1896, 1898—1899, p. 36; Amicul Tinerimii, 17 febr. 1940.
- 22 ASB M. Interne inv. 322/dos. 1447/1893, p. 1—4.
- 23 ASB M. Instr. Publice 349/1893, p. 19.
- 24 ASB M. Instr. Publice 264/1894, p. 1—3, 5, 17, 18, 22—33, 51—56.
- 25 ASB M. Instr. Publice 264/1894, p. 1; anuar gimnaziu. T. Vladimirescu, 1905—1906.
- 26 ASB M. Instr. Publice 734 B/1890, p. 32, 37, 39—46, 55, 58, 60, 61, 67.
- 27 ASB M. Instr. Publice 734 C/1890, vol. II, p. 4, 69, 89.
- 28 Anuar gimnaz. T. Vladimirescu 1905—1906; A.S. Fil. Gorj, Liceul T. Vladimirescu, 18, 20/1894.
- 29 ASB M. Instr. Publice 172/1895, p. 1, 6, 55; 304/1895, p. 1; anuar gimnaz. T. Vladimirescu, 1905—1906.
- 30 ASB M. Instr. Publ. 304/1895, p. 7, 8, 9.
- 31 ASB M. Instr. Publice 734 C/1890, vol. II, p. 63, 89, 81, 93.
- 32 ASB M. Instr. Publice 304/1895, p. 9; 172/1895, p. 6, 55; 143/1896, p. 1, 16.
- 33 ASB M. Instr. Publice 304/1895, p. 25, 31.
- 34 ASB M. Instr. Publice 734 C/1890, vol. II, p. 97, 99; P. Rășcanu, Istoric învăț. sec., p. 15, 142.
- 35 ASB M. Instr. Publice 172/1895, p. 27; rap. gimn. real. Tîrgu-Jiu, 1896—1897.
- 36 ASB M. Instr. Publice 894/1892, p. 9; 433/1896, pag. 3, 13; 172/1895, p. 27; rap. gimn. Tg.-Jiu 1895—1896; 1896—1897; Arhiv. Statului Gorj, Liceul T. Vladimirescu 3/1890; 10/1891, 13/1892, 16/1893; Lic. T. Vladimirescu, Octavian Ungureanu, 1932.
- 37 ASB M. Instr. Publice 734 D/1890, p. 8, 15, 19, 23, 25, 40, 60, 63, 75, 76, 97; 734 E/1890, p. 5, 17, 18, 20, 58.
- 38 ASB M. Instr. Publice 734 D/1890, p. 63, 106, 111, 121, 129, 136, 158, 169; 734 E/1890, p. 26, 58.